

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	7Cdo/276/2020
Identifikačné číslo spisu:	2311201858
Dátum vydania rozhodnutia:	24.08.2022
Meno a priezvisko:	JUDr. Peter Brňák
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2022:2311201858.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Petra Brňáka a sudcov JUDr. Ľubora Šeba a JUDr. Ivana Rumanu, v spore žalobcu V. E., bývajúceho vo Y. nad Y. XXX, zastúpeného JAVOR - TOKÁR advokátska kancelária, s.r.o., so sídlom v Bratislave, Stará Vajnorská cesta 37, IČO: 36 264 750, proti žalovanému K. Y., bývajúcemu v R., R. XXXX/A, zastúpenému Mgr. Matejom Krajčim, PhD., advokátom so sídlom v Bratislave, Záhradnícka 51, o zaplatenie 16.596,96 € s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Galanta pod sp. zn. 25C/88/2011, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Trnave z 27. mája 2020 sp. zn. 10Co/165/2018, takto

rozhodol:

Dovolanie z a m i e t a .

Žalobca má nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Galanta (ďalej aj „prvostupňový súd“ alebo „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 9. apríla 2018 č. k. 25C/88/2011-457 žalobu zamietol a žalovanému priznal nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu s tým, že o výške trov bude rozhodnuté samostatným uznesením.

1.1. Právne svoje rozhodnutie vo veci samej odôvodnil ustanovením § 657 a § 658 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších prepisov (ďalej len „OZ“) a § 187 ods. 1 a 2 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších prepisov (ďalej len „CSP“).

1.2. Súd prvej inštancie po vykonaní dokazovania v podstatnom uviedol, že samotná písomná zmluva o pôžičke s textom, podľa ktorého v deň podpísania zmluvy je zároveň potvrdením prevzatia pôžičky, nie je dôkazom o reálnom odovzdaní pôžičky. Je to len jeden z možných dôkazov preukazujúcich vznik právneho vzťahu zo zmluvy o pôžičke. Tento listinný dôkaz niekedy môže byť rozhodujúci na preukázanie právneho vzťahu, pokiaľ však nie je spochybnený ostatnými dôkazmi a logickými tvrdeniami, ktoré odporujú tomuto listinnému dôkazu. Za dôkaz, ktorý spochybňoval predmetnú zmluvu o pôžičke (preukázateľne podpísanú oboma stranami sporu) pokladal súd prvej inštancie zmluvu o pôžičke, z ktorej odvodzoval žalobca následnú zmluvu o pôžičke (teda tú, ktorá je predmetom tohto konania), pretože bola sfalšovaná. Teda preukázateľne nedošlo k uzavretiu reálnej pôžičky medzi

žalobcom a žalovaným dňa 11. decembra 2007 na sumu 1.000.000 Sk. Nebol preto žiaden dôvod z titulu tejto pôžičky, aby žalovaný vracal pôžičku žalobcovi, dokonca pred termínom splatnosti dňa 22. januára 2008 (termín splatnosti bol 1. február 2008) a v ten deň si zároveň požičiaval, na základe novej zmluvy o pôžičke polovicu z vrátenej sumy.

1.3. Za ďalší dôkaz, ktorý podľa prvostupňového súdu vyvracal reálne prenechanie peňazí žalobcom žalovanému bolo tvrdenie žalobcu o tom, že svedkom vrátenia predchádzajúcej pôžičky 1.000.000 Sk a odovzdania pôžičky 500.000 Sk žalovanému boli svedkovia P. a P., čo však ani jeden zo svedkov nepotvrdil. Súd nespochybnil, že medzi žalobcom a žalovaným dochádzalo viackrát k posunu peňazí, pretože strany sporu spolu podnikali a následne si vyporiadavali spoločné podnikanie a uzavrel, že v danom prípade nebolo preukázané odovzdanie sumy pôžičky žalobcom žalovanému a preto žalobu ako nedôvodnú zamietol.

1.4. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov konania odôvodnil ust. § 255 ods. 1 CSP, vecne úspechom v konaní žalovaného v plnom rozsahu.

2. Krajský súd v Trnave (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalobcu napadnutý prvostupňový rozsudok zmenil tak, že žalovaný je povinný zaplatiť žalobcovi 16.596,96 € spolu s úrokom z omeškania vo výške 8,5 % ročne zo sumy 16.596,96 € od 2. februára 2008 do zaplatenia. Ďalej vyslovil, že žalobca má nárok voči žalovanému na náhradu trov prvoinstančného a odvolacieho konania v plnom rozsahu a štát má voči žalovanému nárok na náhradu trov v plnom rozsahu.

2.1. K námietke žalovaného k včasnosti odvolania žalobcu odvolací súd po citovaní ustanovenia § 125 CSP uviedol, že odvolanie, ako podanie vo veci samej, bolo podané 6. júna 2018 (v posledný deň lehoty) e-mailom (č. l. 463 a nasl.) a následne bolo v súlade s § 125 ods. 2 CSP (riadne a v lehote) doplnené v elektronickej podobe autorizované podľa osobitného predpisu (č. l. 467 a nasl.). Z uvedeného vyplýva, že odvolanie bolo žalobcom podané včas. Vo vzťahu k námietke žalovaného k totožnosti týchto podaní je potrebné dodať, že pokiaľ ide o rozdielny dátum, uvedené nemôže viesť k záveru o rozdielnosti podaní, jednalo by sa o prílišný formalizmus (obsahovo sú podania totožné).

2.2. Ďalej uviedol, že v preskúmvanej veci súd prvej inštancie založil svoje rozhodnutie na právnom názore o nepreukázaní vzniku záväzku žalovaného voči žalobcovi titulom zmluvy o pôžičke, keď žalobca v konaní nepreukázal (neuniesol dôkazné bremeno) odovzdanie predmetu pôžičky (500.000 Sk) žalovanému. Odvolací súd po preskúmvaní prvostupňového rozhodnutia konštatoval, že súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, preto dokazovanie vykonané prvoinstančným súdom zopakoval v potrebnom rozsahu (t. j. všetky dôkazy vykonané súdom prvej inštancie s výnimkou výsluchu svedkov a znalca); odvolací súd nemôže dôkazy vykonané súdom prvej inštancie sám len prehodnotiť. O nové hodnotenie dôkazov ide tam, kde odvolací súd má iný názor na spoľahlivosť dôkazného prostriedku.

2.3. Následne po uvedení obsahu obrany žalovaného v priebehu prvostupňového konania a analýze právneho inštitútu procesného útoku a procesnej obrany konštatoval, že na nové skutkové tvrdenia žalovaného (o možnom podstrčení zmluvy o pôžičke, tvrdenia týkajúce sa solventnosti žalobcu, resp. tvrdenie o tom, že žalovaný peniaze nepotreboval) a na všetky listiny predložené v rámci odvolacieho konania (až na pojednávaniach) odvolací súd neprihliadal, pretože neboli splnené podmienky podľa § 366 CSP, keď tieto mohli byť uplatnené pred súdom prvej inštancie a navyše (s výnimkou tvrdenia o tom, že žalovaný peniaze nepotreboval) ani v rámci odvolacieho konania neboli uplatnené včas, t. j. vo vyjadrení žalovaného k odvolaniu žalobcu. Súčasne sa nejednalo ani o dôkazy navrhnuté stranou, ktoré by súd napriek návrhu žalovaného nevykonával. Preto návrh na doplnenie dokazovania týmito listinami bol odvolacím súdom zamietnutý. Pokiaľ v tejto súvislosti žalovaný tvrdil, že ďalšie dôkazy nenavrhol a neuvádzal ďalšie skutkové tvrdenia vzhľadom na právny názor súdu prvej inštancie odvolací súd uviedol, že uvedený argument neobstoí, keďže prvostupňový súd predbežný právny názor (znejúci v jeho prospech) nevyslovil, argumentujúc konkrétnym obsahom spisového materiálu. Na pojednávaní dňa 15. januára 2018 súd prvej inštancie len uviedol, že má pochybnosti o odovzdaní predmetu pôžičky (500.000 Sk) a bude musieť opätovne vypočuť strany sporu. Z toho je zrejmé, že súd prvej inštancie v priebehu konania nikdy neuviedol, že žalobu považuje za nedôvodnú (napr. pre neunesenie dôkazného bremena o odovzdaní predmetu pôžičky). Predbežné právne posúdenie veci o nedôvodnej žalobe zo spisu teda nevyplývala. Nedostatok procesnej obrany žalovaného pred súdom prvej inštancie preto nebolo možné zhojiť doplnením skutkových tvrdení v odvolacom konaní a predkladaním nových

dôkazov. Nebolo možné ani prenášať procesnú aktivitu zo strany sporu na súd, uviedol odvolací súd.

2.4. Po zopakovaní dokazovania odvolací súd zistil, že z písomnej zmluvy o pôžičke v spodnej časti datovanej dňa 11. decembra 2007, v texte dňa 22. januára 2008 (ďalej len „zmluva“) vyplýva, že túto uzatvárali žalobca ako veriteľ a žalovaný ako dlžník. Predmetom zmluvy bola peňažná pôžička v sume 500.000 Sk. Podľa článku II zmluvy, dlžník dňa 22. januára 2008 pri podpise zmluvy potvrdil prevzatie pôžičky v sume 500.000 Sk a súčasne sa zaviazal uvedenú sumu veriteľovi osobne vrátiť do 1. februára 2008. Sporným medzi stranami sporu bolo uzavretie tejto zmluvy, podpis žalovaného, odovzdanie sumy pôžičky.

2.5. Z obsahu znaleckých posudkov a odborného stanoviska znalkyne (znalecké posudky č. XXX/XXXX Ústavu súdneho inžinierstva Žilinskej univerzity v Žiline z 31. mája 2012 a Kriminalistického a expertízneho ústavu Policajného zboru Bratislava č. ČES: J.-F.-BA-U.-XXXX/XXXX z 31. júla 2017 a odborného stanoviska znalkyne Mgr. H. B. zo 6. februára 2014) vyplývalo, že podpis žalovaného na zmluve je pravým podpisom žalovaného a že neboli zistené stopy po pozmeňovaní a odstraňovaní, respektíve dopĺňovaní častí textu, teda zmluva bola vyhotovená ako celok, t. j. vytlačená v jednom kroku a podpísaná.

2.6. Po uvedení obsahu výsluchu strán na odvolacom pojednávaní odvolací súd uviedol, že neopakoval dokazovanie výsluchom svedkov (H. P., R. P.) a to z dôvodu, že na tom strany sporu netrvali, pričom odvolací súd nepovažoval za potrebné pre svoje rozhodnutie opakovať dokazovanie v takomto rozsahu (t. j. i výsluchom svedkov, ktorí neboli svedkami odovzdania pôžičky, ktorá je predmetom tohto sporu, príp. si to nepamätali); na žiadosť žalovaného však prečítal zápisnice o ich výpovediach.

2.7. Ďalej odvolací súd uviedol, že z ustanovenia § 657 OZ vyplýva, že pre uzavretie dohody o pôžičke sa nevyžaduje písomná forma, takže táto zmluva môže byť uzavretá i ústne alebo konkludentným spôsobom. Podstatnou náležitosťou obsahu takejto dohody je okrem označenia zmluvných strán, predovšetkým určenie predmetu pôžičky; z obsahu zmluvy musí vyplývať i povinnosť dlžníka vrátiť veci rovnakého druhu (peňaží). Keďže táto zmluva je reálnou zmluvou (kontraktom), k jej uzavretiu zákon vyžaduje i skutočné odovzdanie predmetu pôžičky veriteľom dlžníkovi (porov. rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 15. decembra 2009 sp. zn. 2Cdo/293/2008). V spore o vrátenie požičanej peňažnej čiastky má žalobca bremeno tvrdenia, že so žalovaným dlžníkom uzavrel zmluvu o pôžičke, že mu poskytol finančné prostriedky a že žalovaný dlh riadne a včas nezaplatil. Ak sú tieto skutočnosti preukázané, veriteľ uniesol dôkazné bremeno. Dôkazné bremeno ohľadne existencie právnej skutočnosti, ktorá mala za následok zánik dlhu, zaťažuje dlžníka.

2.8. Z hľadiska preukázania odovzdania vecí (peňaží) niektoré všeobecné sudy stanovili, že vyhlásenie dlžníka v písomnej zmluve o pôžičke, podľa ktorého veci (peniaze) prebral, nie je postačujúce (rozsudok Krajského súdu v Nitre sp. zn. 25Co/289/2012, ústavná sťažnosť bola odmietnutá uznesením Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 37/2013). Zastáva sa však i názor, že nároky veriteľa zakladajúce sa na jasne prejavenej vôli zmluvných strán v písomnej zmluve o pôžičke, vrátane prehlásenia dlžníka o prevzatí predmetu pôžičky, by mali požívať právnu ochranu. Najmä pri pôžičke vecí a peňaží odovzdávaných v hotovosti je písomné potvrdenie dlžníka najčastejším a najjednoduchším dôkazom, ktorý si starostlivé zmluvné strany môžu zadovážiť (porov. Števček, M., Dulak, A., Bajánková, J., Fečík, M., Sedlačko, F., Tomašovič, M. a kol. Občiansky zákonník II. § 451 - 880. 2. vydanie. Komentár. Praha: C. H. Beck, 2015, 2281 s., rovnaký názor zaujal Najvyšší súd Českej republiky v rozhodnutí pod sp. zn. 33 Cdo 2547/2011, podobne nález Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. I. ÚS 2061/08). Odvolací súd ani nespochybnil, že zmluva o pôžičke je reálnou zmluvou (kontraktom), k jej uzavretiu zákon vyžaduje i skutočné odovzdanie predmetu pôžičky veriteľom dlžníkovi, pričom dôkazné bremeno o tom je na žalobcovi.

2.9. V prejednávanej veci bolo preto pre posúdenie otázky platnosti zmluvy o pôžičke nevyhnutné zistiť, či došlo k jej poskytnutiu - odovzdaniu peňaží. Dôkazné bremeno spočívalo na žalujúcom veriteľovi. V spore o vrátenie požičanej sumy má teda veriteľ bremeno tvrdenia, že so žalovaným dlžníkom uzavrel zmluvu o pôžičke, žalovanému poskytol finančné prostriedky a žalovaný nezaplatil dlh riadne a včas. Túto skutočnosť môže veriteľ preukázať písomnou zmluvou o pôžičke alebo dlžobným úpisom, ktorým sa dlžník zaviazal na majetkové plnenie druhovo určených vecí, spravidla peňaží. Ak veriteľ nemá takúto písomnosť k dispozícii alebo ak je písomný doklad neúplný (chýbajú mu podstatné náležitosti), musí poskytnutie pôžičky preukázať inými dôkaznými prostriedkami (napr. svedkami). Ak sú tieto skutočnosti preukázané, potom veriteľ uniesol dôkazné bremeno (porov. rozsudok Najvyššieho súdu

Českej republiky zo 16. januára 2002 sp. zn. 25Cdo/98/2000). Zaviazanie dlžníka na plnenie súdom bude teda závisieť od úspechu dokazovania. Na druhej strane, i v prípade existencie listín preukazujúcich poskytnutie pôžičky môže dlžník v spore namietat' neexistenciu dlhu alebo jej výšku. Dôkazné bremeno o existencii právnej skutočnosti, ktorá mala za následok zánik dlhu celkom alebo sčasti, spočíva na dlžníkovi (porov. rozsudok Krajského súdu v Nitre sp. zn. 7Co/341/2017).

2.10. Podľa názoru odvolacieho súdu písomná zmluva o pôžičke s prehlásením dlžníka o prevzatí predmetu pôžičky, by mali požívať právnu ochranu. Práve písomné potvrdenie dlžníka je dôkazom, ktorý si starostlivé zmluvné strany mohli zadovážiť. Vychádzajúc zo zmluvy (nezrovnalosť v dátume vyhodnotil ako chybu v písaní a to v kontexte a na ostatný text zmluvy) mal odvolací súd za preukázané, že k odovzdaniu predmetu pôžičky (500.000 Sk) došlo. Hoci žalovaný túto skutočnosť poprel, namietajúc i podpis na zmluve, zo znaleckého dokazovania vyplynulo, že predmetnú zmluvu o pôžičke (obsahujúcu prehlásenie o prevzatí predmetu pôžičky) žalovaný podpísal.

2.11. Dôkazné bremeno v spore nepredstavuje statický prvok, ale nasleduje konkrétny priebeh kontradiktórneho sporu, pri ktorom procesné strany procesne útočia alebo sa procesne bránia. Možno teda konštatovať, že v spore stíha dôkazné bremeno obe sporové strany, hoci nie v rovnakom rozsahu. Ak potom zmluva o pôžičke obsahuje vyhlásenie dlžníka, že prevzatie pôžičky od veriteľa potvrdzuje svojím podpisom na zmluve (že ide o podpis žalovaného v konaní preukázané bolo), odporovalo by pravidlám logického myslenia uveriť bez ďalšieho obrane dlžníka, že predmet pôžičky od veriteľa neprevzal, resp. vyvodzovať, že zmluva o pôžičke opatrená podpismi účastníkov nie je dostatočným dôkazom. Účastníkom občianskoprávných zmluvných vzťahov by malo byť naopak umožnené spoľahnúť sa na to, že celkom zrejmy obsah ich zmluvných dohôd nemožno vyvrátiť na základe jeho jednoduchého popretia zo strany účastníka, ktorý nechce niesť následky porušenia povinnosti zo zmluvného vzťahu (porov. rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky z 21. júna 2012 sp. zn. 33Cdo/2547/2011). V okolnostiach danej veci obrana žalovaného, že si pôžičky nepamätá, tvrdenia o falšovaní iných listín žalobcom, posun peňazí len v rámci firmy, podľa žalovaného nelogickosť tvrdení žalobcu, nevyvracali vyššie uvedené. Žalovaný pred súdom prvej inštancie totiž žiadnym logickým spôsobom nevysvetlil, prečo by predmetnú zmluvu o pôžičke (prehľadný text na papieri formátu A4) podpísal a potvrdil prevzatie pôžičky v sume 500.000 Sk, keby sa tak nestalo (následnú argumentáciu v odvolacom konaní nebolo možné zohľadniť z dôvodu, ktorý odvolací súd už vyššie bližšie špecifikoval).

2.12. V ďalšom odvolací súd uviedol, že strana sporu má povinnosť predložiť skutkové tvrdenia pravdivo a úplne. Je však zrejmé, že v každom spore, v ktorom sú skutkové tvrdenia medzi stranami sporné, porušila túto povinnosť jedna zo strán. V tejto súvislosti nie je rozhodné, či strana sporu úmyselne klamala (tvrdenia boli nepravdivé objektívne aj subjektívne), alebo či bola presvedčená o pravdivosti toho, čo tvrdila (tvrdenia boli nepravdivé objektívne). Úmyselné predkladanie nepravdivých tvrdení môže vyústiť do toho, že súd pri hodnotení dôkazov zohľadní nízku vierohodnosť strany sporu (Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha: C. H. Beck, 2016, 570 s.). Tu je na mieste uviesť, že niektoré tvrdenia uvádzané stranami sporu v konaní neboli preukázané, resp. boli nepravdivé, a to rovnako v prípade žalobcu (napr. v súvislosti so zmluvou, ktorá bola na základe znaleckého dokazovania vyhodnotená ako falošná), ako aj v prípade žalovaného (znaleckým dokazovaním bolo vyvrátené tvrdenie žalovaného o tom, že podpis na zmluve nie je jeho). Preto vierohodnosť strany sporu nemôže byť zohľadnená len v neprospech jednej strany. Skutočnosť, že zmluva o pôžičke na sumu 1.000.000 Sk (ktorá pôžička nebola predmetom tohto konania) bola falšovaná, nebola v danej veci právne významná. Skúmanie odovzdania sumy 1.000.000 Sk nebolo predmetom dokazovania pred súdom prvej inštancie (dokazovanie bolo zamerané výlučne na posudzovanie tejto listiny a podpisu na nej). Uvedené by bolo podstatné a významné najmä vtedy, ak by obrana žalovaného spočívala v tvrdení o insolventii veriteľa (ak by prichádzala do úvahy výplata pôžičky len z tejto vrátenej sumy), čo sa však v konaní pred súdom prvej inštancie netvrdilo a dokazovanie pred súdom prvej inštancie bolo zamerané na základe návrhov strán na preukazovanie iných skutočností. Sám žalovaný však aj pred odvolacím súdom potvrdil „posuny“ peňazí medzi stranami sporu s tým, že žalovaný pri týchto úkonoch nevystupoval ale ako fyzická osoba. Jednou z novôt v odvolacom konaní bola tvrdená insolventia žalobcu (čo na druhej strane vylučuje tvrdenie žalovaného o posunoch peňazí), pretože ale neboli splnené zákonné podmienky na jej posudzovanie, odvolací súd sa týmto nezaoberal (nie z dôvodu opomenutia, ako sa žalovaný mylne domnieva) a za týmto účelom doplnenie dokazovania nepripustil.

2.13. V ďalšom odvolací súd reagoval na žalovaným označenú súdnu judikatúru:

2.13.1. Pokiaľ išlo o rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) z 15. decembra 2009 sp. zn. 2Cdo/293/2008 uviedol, že neúspech žalobcu v tom danom prípade pramenil aj z nesolventnosti žalobcu, ktorý sumou pôžičky nedisponoval a navyše sa voči žalovanému dopustil trestného činu vydierania a trestného činu porušovania domovej slobody, za ktoré bol právoplatne odsúdený. Je zrejmé, že v tejto veci boli iné podstatné okolnosti, ktoré prispeli k záveru súdu o neunesení dôkazného bremena žalobcom.

2.13.2. V rozsudku najvyššieho súdu z 31. januára 2011 sp. zn. 4Cdo/138/2009 dovolací súd potvrdil správnosť záveru o neunesení dôkazného bremena žalobcom, keď sa mu nepodarilo nepreukázať, že by v čase uzavretia zmluvy vlastnil sumu cca 3.000.000 Sk a že by peniaze žalovanej reálne poskytol, pričom viacerí z najbližších príbuzných žalobcu sa vyjadrili, že v rodine žalobcu vysoké sumy peňazí nebývali. V danom prípade sa teda taktiež jednalo o inú situáciu, naviac predmetom nebolo posudzovanie potvrdenia o odovzdaní peňazí (či takýto dôkaz by bol postačujúci, resp. za akých podmienok).

2.13.3. K uzneseniu najvyššieho súdu z 24. februára 2010 sp. zn. 4Cdo/13/2009 dodal, že toto riešilo otázku dôkazného bremena v súvislosti s vrátením pôžičky (bolo povinnosťou žalovaného preukázať pravosť predloženej listiny, teda to, že potvrdenie o vrátení pôžičky v celom rozsahu bolo skutočne vystavené žalobcom).

2.13.4. Z rozsudku najvyššieho súdu z 30. júna 2010 sp. zn. 3Cdo/325/2009 vyplýva, že predmetom konania bolo určenie neplatnosti zmluvy o pôžičke, na základe ktorej mali žalovaní 1/, 2/ požičať žalobkyni finančné prostriedky. Z dokazovania vyplynulo, že peniaze si v skutočnosti požičal syn žalobkyne, preto bola určená neplatnosť tejto zmluvy (medzi účastníkmi konania teda nevznikol právny vzťah zo zmluvy o pôžičke). Rovnako bolo teda potrebné skonštatovať, že sa nejedná o skutkovo a právne obdobný prípad a ani to, že by sa odvolací súd odchýlil vo svojom závere od tohto, resp. vyššie uvedených rozhodnutí dovolacieho súdu.

2.14. Argumentácia žalovaného vo vzťahu k možnosti započítania pohľadávky taktiež nebola relevantná, keď v prípade pôžičky išlo o vzťah medzi žalobcom a žalovaným a pri kúpnej zmluve zo dňa 21.1.2009 sa jednalo o vzťah medzi spoločnosťou LRL PROFITECH, s.r.o. ako predávajúcou a žalobcom ako kupujúcim. Na započítanie je potrebné, aby veriteľ a dlžník mali vzájomné pohľadávky (§ 580 Občianskeho zákonníka).

2.15. Odvolací súd uzavrel, že po zopakovaní dokazovania dospel s poukazom na vyššie uvedené k záveru, že žaloba bola podaná dôvodne. Žalobca uniesol dôkazné bremeno a preukázal odovzдание predmetu pôžičky (vychádzajúc z písomného vyhlásenia žalovaného o prevzatí pôžičky za situácie, keď obrana žalovaného nebola dostatočná a včasná v tom smere, že by preukázala opak, resp. že by logicky spochybnila tento dôkaz s vysvetlením podpisu zmluvy žalovaným, ktorého pravosť bola preukázaná znaleckým dokazovaním), teda hotovosti 500.000 Sk, t. j. 16.596,96 eur, pričom žalovaný v lehote splatnosti pôžičku žalobcovi nesplatil a s plnením sa dostal do omeškania. Pri rozhodnutí odvolací súd vychádzal a rešpektoval judikatúru (od tejto sa neodchýlil), súčasne prihliadajúc na konkrétne okolnosti tohto prejednávaneho prípadu. Dodal, že za ustálenú rozhodovaciu prax najvyšších súdnych autorít nie je možné považovať rozhodnutia krajských súdov.

2.16. V dôsledku omeškania žalovaného s plnením peňažného dlhu žalobcovi vznikol nárok na úrok z omeškania vo výške 8,5 % ročne (dvojnásobok diskontnej sadzby NBS; 4,25 % x 2) zo sumy 16.596,96 eur od 2.2.2008 do zaplatenia (t. j. od nasledujúceho dňa po splatnosti pôžičky).

2.17. O nároku na náhradu trov prvoinštančného a odvolacieho konania odvolací súd rozhodol tak, že procesne plne úspešnému žalobcovi priznal právo na náhradu trov konania (prvoinštančného a odvolacieho) v plnom rozsahu z dôvodu úspechu vo veci, voči neúspešnému žalovanému. Z dôvodu, že v konaní vznikli štátu trovy, odvolací súd rozhodol o nich v zmysle vyššie uvedených zákonných ustanovení tak, že štátu priznal nárok na ich náhradu voči neúspešnej strane, t. j. voči žalovanému.

3. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podal žalovaný (ďalej aj „dovolateľ“) na 36 stranách dovolanie, a to podľa § 420 písm. f/ a § 421 ods. 1 písm. a/ CSP (časť IV. dovolania). Po opise priebehu súdneho konania dovolateľ predovšetkým polemizoval s právnymi (procesnými i hmotnoprávnymi) závermi odvolacieho súdu, spochybňoval správnosť jeho rozhodnutia, či kritizoval jeho prístup k právnemu posudzovaniu danej veci (časť I. až III. dovolania). Zároveň požiadal o odklad vykonateľnosti napadnutého odvolacieho rozhodnutia a navrhol, aby dovolací súd zmenil napadnutý

odvolací rozsudok tak, že odmietne odvolanie žalobcu resp. zamietne žalobu a prizná žalovanému trovy konania, resp. zruší napadnuté odvolacie rozhodnutie a vec mu vráti na ďalšie konanie.

3.1. V súvislosti s dovolaním podľa § 420 písm. f/ CSP žalovaný namietal (i) oneskorene podané odvolanie, (ii) nestrannosť a nezávislosť súdu a sudcu (z konania bola vylúčená sudkyňa JUDr. Zlatica Javorová), (iii) súdy nedoručili podanie zo 6. júna 2018, (iv) odvolací súd nedoplnil dokazovanie a jeho rozhodnutie je prekvapivé, (v) nedostatočne zistený skutkový stav a nedostatok dôvodov (napr. odvolací súd sa nezaoberal otázkou solventnosti žalobcu).

3.2. Dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP žalovaný odôvodnil nesprávnymi nosnými právnymi závermi odvolacieho súdu, že žalobca v konaní uniesol dôkazné bremeno a preukázal odovzdanie predmetu pôžičky. V tomto ohľade poukázal na súdnu judikatúru [ústavného a najvyššieho súdu (IV. ÚS 37/2013, II. ÚS 303/2011, 3Cdo/325/2009, 2Cdo/293/2008, 4Cdo/138/2009, 5Cdo/238/2010)] a na rozhodnutia nižších súdov a českého najvyššieho súdu.

4. Žalobca sa vo svojom vyjadrení k dovolaniu žalovaného navrhol, aby najvyšší súd zamietol dovolanie a priznal mu náhradu dovolacích trov. V podstatnom sa stotožnil so závermi uvedenými v napadnutom odvolacom rozhodnutí. Ohradil sa k tvrdeniu dovolateľa, že sa strana žalobcu zúčastnila na oslave narodenín vylúčenej sudkyne JUDr. Javorovej po vyhlásení odvolacieho rozhodnutia, toto tvrdenie považoval za profesnú urážku.

5. Žalovaný vo svojom vyjadrení k stanovisku žalobcu, okrem už ním uvedeného v rámci podaného dovolania, opakovane citoval z niektorých už uvedených súdnych rozhodnutí ústavného a najvyššieho súdu, od ktorých sa mal odvolací súd odkloniť.

6. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v zákonnej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania a bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie je sčasti prípustné vzhľadom na uplatnený dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP (bod 3.2.), avšak nie je dôvodné.

7. Žalovaný v rámci podaného dovolania požiadal o odklad vykonateľnosti napadnutého odvolacieho rozhodnutie (bod 3.3.), dôvodiac závažnými procesnými pochybeniami odvolacieho súdu uvedenými v dovolaní a reálnou hrozbou výkonu rozhodnutia. Najvyšší súd, vychádzajúc z argumentácie dovolateľa, nezistil splnenie predpokladov pre odloženie vykonateľnosti napadnutého rozhodnutia v zmysle § 444 ods. 1 CSP; v súlade s ustálenou praxou tohto súdu o tom nevydal samostatné rozhodnutie (toto sa vydáva iba v prípade vyhovenia návrhu, pozn.).

8. Podľa § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

Dovolanie podľa § 420 písm. f/ CSP

9. Podľa § 420 písm. f/ CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

9.1. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f/ CSP, sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na

nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných právnych predpisov a rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami. Jeho súčasťou nie je ani právo procesnej strany dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (porovnaj rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

9.2. Pojem „procesný postup“ bol vysvetlený už vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu tak, že sa ním rozumie len faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra pojednania veci (to, ako súd viedol spor) znemožňujúca strane sporu realizáciu jej procesných oprávnení a mieriaca možnosti jej aktívnej účasti na konaní (porovnaj R 129/1999 a rozhodnutia 1Cdo/6/2014, 3Cdo/38/2015, 5Cdo/201/2011, 6Cdo/90/2012). Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle citovaného ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca a ktoré (porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva.

10. Žalovaný namietal, že žalobca podal odvolanie oneskorene a že nižšie súdy mu nedoručili podanie zo 6. júna 2018 [bod 3.1.(i), (iii)].

10.1. Odvolací súd k uvedenej námietke po citovaní ustanovenia § 125 CSP uviedol, že odvolanie, ako podanie vo veci samej, bolo podané 6. júna 2018 (v posledný deň lehoty) e-mailom (č. l. 463 a nasl. spisu), ktoré podanie súd považoval za elektronický dokument. Následne bolo v súlade s § 125 ods. 2 CSP (riadne a v lehote) doplnené v elektronickej podobe autorizované podľa osobitného predpisu (č. l. 467 a nasl. spisu). Z uvedeného vyplýva, že odvolanie bolo žalobcom podané včas. Vo vzťahu k námietke žalovaného k totožnosti týchto podaní odvolací súd dodal, že pokiaľ ide o uvedenie rozdielného dátumu, uvedená skutočnosť nemôže viesť k záveru o rozdielnosti podaní, pretože by sa jednalo o prílišný formalizmus [obsahovo boli podania totožné (pozri bod 5 až 10 odôvodnenia odvolacieho rozhodnutia)].

10.2. Podľa § 125 CSP podanie možno urobiť písomne, a to v listinnej podobe alebo v elektronickej podobe (ods. 1). Podanie vo veci samej urobené v elektronickej podobe bez autorizácie podľa osobitného predpisu treba dodatočne doručiť v listinnej podobe alebo v elektronickej podobe autorizované podľa osobitného predpisu; ak sa dodatočne nedoručí súdu do desiatich dní, na podanie sa neprihliada. Súd na dodatočné doručenie podania nevyzýva (ods. 2).

10.3. Podľa názoru dovolacieho súdu vyslovený záver odvolacieho súdu bol konformný s platným právnym stavom, pričom (iba) okolnosť iného označenia dátumu (v rámci mailu „06.06.2018“ a v rámci autorizovanej e-podoby „25.01.2017“), ako správne uvádzal aj odvolací súd, nemôže bez ďalšieho viesť k záveru o rozdielnosti podaní, pretože by sa jednalo o prílišný formalizmus (v ostatnom sú obe podania obsahovo totožné).

10.4. Dovolací súd dodáva, že pokiaľ bolo žalovanej strane riadne doručené odvolanie žalobcu v jeho autorizovanej e-podobe (č. l. 481 spisu), nebolo potrebné jej doručiť aj obsah pôvodného mailu. Preto rovnako neobstojí ani námietka žalovaného o nedoručení podania zo 6. júna 2018. V neposlednom rade sa s uvedeným mailom zo „06.06.2018“ žalovaná strana oboznámila v priebehu odvolacieho konania dňa 13. februára 2020 pri nahliadnutí do spisu, čo explicitne uvádza v rámci podaného dovolania.

11. Žalovaný ďalej namietal nestrannosť a nezávislosť súdu a sudcu [z konania bola vylúčená sudkyňa JUDr. Zlatica Javorová (bod 3.1.(ii))], pričom (iba) podľa tvrdenia žalovaného sa na jej rodinnej oslave po rozhodnutí veci odvolacím súdom mala zúčastniť aj strana žalobcu, spolu s vec prejednávajúcim senátom. Žalobca sa vo svojom vyjadrení k dovolaniu (bod 4) zásadne ohradil k tvrdeniu dovolateľa, že sa strana žalobcu zúčastnila po vyhlásení odvolacieho rozhodnutia na oslave narodenín vylúčenej sudkyne JUDr. Javorovej, toto tvrdenie považoval za profesnú urážku.

11.1. Z obsahu súdneho spisu najvyšší súd zistil, že členkou vec prejednávajúceho odvolacieho senátu 10Co bola pôvodne aj sudkyňa JUDr. Zlatica Javorová, ktorá v súlade s ustanovením § 49 ods. 1 CSP oznámila predsedovi odvolacieho súdu, že podľa jej názoru by mala byť vylúčená z prejednávania a

rozhodovania danej veci, nakoľko žalobcu v spore zastupuje advokátska kancelária, ktorej spoločníkom a konateľom je jej manžel JUDr. A. E.. Predseda odvolacieho súdu následne uznesením z 20. septembra 2018 Spr. 513/18 vylúčil JUDr. Zlaticu Javorovú z prejednávania a rozhodovania tohto sporu a namiesto nej pridelil vec náhodným výberom sudkyňi JUDr. Silvii Hýbeľovej (č. l. 502, 504 a 505 súdneho spisu). Danú vec potom na odvolacom súde prejednal a rozhodol senát v zložení z predsedníčky senátu JUDr. Terézie Mecelovej a členiek senátu JUDr. Gabriely Briškovej a JUDr. Silvie Hýbeľovej.

11.2. Vzhľadom na obsah námietky uvedenej vyššie (bod 11) je už na prvý pohľad zrejmé, že JUDr. Zlatica Javorová neprejednávala, ani nerozhodovala danú vec na odvolacom súde a (iba) tvrdenie žalovaného o okolnostiach narodeninových osláv uvedenej sudkyne - že sa na nich zúčastnil aj žalobca a jeho právny zástupca (čo strana žalobcu zásadne poprela, pozn.) nemohlo samo o sebe nadobudnúť intenzitu prípadného porušenia práva na spravodlivý proces.

12. Žalovaný tiež namietal, že odvolací súd nedoplnil dokazovanie a jeho rozhodnutie je prekvapivé [bod 3.1.(iv)].

12.1. V tejto súvislosti odvolací súd v podstatnom uviedol, že dokazovanie vykonané prvoinštančným súdom zopakoval v potrebnom rozsahu (t. j. všetky dôkazy vykonané súdom prvej inštancie s výnimkou výsluchu svedkov a znalca), keďže odvolací súd nemôže dôkazy vykonané súdom prvej inštancie sám len prehodnotiť. V tejto súvislosti uviedol, že odvolací súd môže doplniť dokazovanie vykonaním ďalších dôkazov navrhnutých stranou, ak ich nevykonala súd prvej inštancie, hoci ich strana navrhla. Odvolací súd môže doplniť dokazovanie za podmienok uvedených v § 366 CSP. Zmysel dokazovania v odvolacom konaní je daný charakterom preskúmvacieho odvolacieho konania, keď odvolací súd ako súd apelačný je zároveň súdom skutkovým. Právo odvolacieho súdu vykonávať dokazovanie slúži odvolaciemu súdu na to, aby mohol preveriť správnosti skutkových zistení a skutkového záveru súdu prvej inštancie. Bolo úlohou odvolateľa v odvolaní a protistrany vo vyjadrení k odvolaniu dokázať, že nové prostriedky procesného útoku a nové prostriedky procesnej obrany, ktoré uvádzajú „až teraz“ (v tomto prípade najmä na pojednávaniach odvolacieho súdu, teda ani nie vo vyjadrení k odvolaniu), nemohli v doterajšom priebehu konania použiť bez svojej viny. Ak tento predpoklad úspešne nesplnia, na novoty nebude môcť odvolací súd prihliadnuť. „Odvolací súd nemôže prihliadať na prostriedky procesného útoku a procesnej obrany, ktoré boli v konaní pred súdom prvej inštancie uplatnené v rozpore s princípom koncentrácie konania, ani prihliadať na také dôkazy, ktoré boli vykonané v rozpore s týmto princípom, a to ani vtedy, ak by na nich súd prvej inštancie založil svoje závery o skutkovom stave. Odvolací súd však môže doplniť dokazovanie o ďalšie dôkazy, ak ich súd prvej inštancie z akéhokolvek dôvodu (pri rešpektovaní koncentrácie konania - § 153 a 154) nevykonala, hoci ich strana navrhla. Aby v tomto prípade odvolací súd mohol dokazovanie doplniť, musia byť splnené tri zákonné podmienky: a/ strana navrhla v konaní pre súdom prvej inštancie vykonanie určitého dôkazného prostriedku, b/ súd prvej inštancie navrhnutý dôkazný prostriedok nevykonala a c/ strana navrhuje vykonanie toho istého dôkazného prostriedku aj v rámci odvolacieho konania.“ V tomto ohľade potom odvolací súd konkrétne uviedol, v čom spočívala obrana žalovaného pred súdom prvej inštancie a dodal, že „[p]ri neúplnej apelácii je rozsah vykonávania dokazovania v zásade viazaný na odvolacie návrhy (odvolanie a vyjadrenie k odvolaniu)“. Vzhľadom na „uvedené, na nové skutkové tvrdenia žalovaného (o možnom podstrčení zmluvy o pôžičke, tvrdenia týkajúce sa solventnosti žalobcu, resp. tvrdenie o tom, že žalovaný peniaze nepotreboval) a na všetky listiny predložené v rámci odvolacieho konania (až na pojednávaniach) odvolací súd neprihliadal, pretože neboli splnené podmienky podľa § 366 CSP, keď tieto mohli byť uplatnené pred súdom prvej inštancie a navyše (s výnimkou tvrdenia o tom, že žalovaný peniaze nepotreboval) ani v rámci odvolacieho konania neboli uplatnené včas, t. j. vo vyjadrení žalovaného k odvolaniu žalobcu. Súčasne sa nejednalo ani o dôkazy navrhnuté stranou, ktoré by súd napriek návrhu žalovaného nevykonala. Návrh na doplnenie dokazovania týmito listinami bol odvolací súdom zamietnutý.“ Zároveň dodal, „že neobstoí argument žalovaného o tom, že žalovaný ďalšie dôkazy nenavrhol a neuvádzal ďalšie skutkové tvrdenia vzhľadom na právny názor súdu prvej inštancie. Nie je zrejmé, z čoho si žalovaný vyvodil právny názor súdu prvej inštancie (znejúci v jeho prospech), keď z obsahu spisu nevyplýva, že na pojednávaní 15.4.2011 (č. l. 30 a nasl.), 6.5.2011 (č. l. 37 a nasl.), 17.6.2011 (č. l. 58 a nasl.), 16.11.2012 (č. l. 178 a nasl.), 22.4.2013 (č. l. 190 a nasl.), 31.10.2013 (č. l. 231 a nasl.), 16.12.2013 (č. l. 237 a nasl.), 20.3.2017 (č. l. 351 a nasl.), 15.1.2018 (č. l. 425 a nasl.), 9.4.2018 (č. l. 454 a nasl.), by súd prvej inštancie využil svoje právo podľa § 100 ods. 1 zákona

99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok účinný do 30.6.2016 (ďalej len „O.s.p.“) a uviedol účastníkom konania (teraz strany sporu), ako sa mu na základe doteraz tvrdených a preukazovaných skutočností javí právne posúdenie veci (čo ani nebola povinnosť súdu), alebo že by nad rámec § 181 ods. 2 CSP (keď konanie už prebiehalo, teda úkony podľa § 181 ods. 1 CSP boli vykonané oveľa skôr) po účinnosti CSP uvádzal predbežné právne posúdenie veci. Na pojednávaní dňa 15.1.2018 súd prvej inštancie len uviedol, že má pochybnosti o odovzdaní predmetu pôžičky (500.000 Sk) a bude musieť opätovne vypočítať strany sporu. Z toho je zrejmé, že súd prvej inštancie v priebehu konania nikdy neuviedol, že žalobu považuje za nedôvodnú (napr. pre neunesenie dôkazného bremena o odovzdaní predmetu pôžičky). Predbežné právne posúdenie veci o nedôvodnej žalobe zo spisu teda nevyplýva. Nedostatok procesnej obrany žalovaného pred súdom prvej inštancie nemožno zhojiť doplnením skutkových tvrdení v odvolacom konaní a predkladaním nových dôkazov. Nemožno ani prenášať procesnú aktivitu zo strany sporu na súd." V neposlednom rade v tejto súvislosti odvolací súd dodal, že „Civilný sporový poriadok prispel k efektívnemu a rýchlemu konaniu, pričom CSP zvýšil i požiadavky na procesnú aktivitu sporových strán, a s tým spojenú procesnú zodpovednosť so sankčnými dôsledkami v prípadoch procesnej pasivity, ktorou je aj porušenie povinnosti tvrdenia. Došlo k prehĺbeniu sporovosti konania upraveného v CSP (porov. dôvodová správa k CSP). Skutkové tvrdenia a dôkazy je preto potrebné uplatňovať včas, najlepšie pri prvom úkone a nenechávať si ich takpovediac „v zálohe“, pretože strana tým riskuje, že súd na dôkaz, ktorý nebol predložený včas nebude (nebude môcť) prihliadať." (body 14 až 23 odôvodnenia odvolacieho rozhodnutia). Následne odvolací súd uviedol ním zistený skutkový stav z dokazovania ním vykonaného (body 24 až 36 odôvodnenia odvolacieho rozhodnutia) a uviedol, prečo nezopakoval dokazovania výsluchom svedkov [tu však na požiadavku žalovanej strany prečítal zo zápisnice, čo uviedli (body 37 až 41 odôvodnenia odvolacieho rozhodnutia) a prečo nemohol hodnotiť listiny [uznanie záväzkov, nájomná zmluva (bod 42 odôvodnenia odvolacieho rozhodnutia)].

12.2. Vzhľadom na vyššie uvedené dôvody uvedené v odvolacom rozhodnutí (aj) podľa názoru najvyššieho súdu neobstojí námietka žalovaného, že odvolací súd konal protiprávne, keď nedoplnil dokazovanie a že jeho rozhodnutie je prekvapivé. Naopak odvolací súd veľmi podrobne a právne korektným spôsobom vysvetlil, prečo napr. nevypočul v odvolacom konaní svedkov, ktorí vypovedali pred prvostupňovým súdom, prečo sa nezaoberal návrhmi dôkazov predloženými žalovaným až v štádiu odvolacieho konania (nové skutkové tvrdenia a dôkazy žalovaného neboli predložené včas). Do tohto rámca zapadá aj tvrdenie žalovaného, že sa odvolací súd nezaoberal jeho námietkou súvisiacou s otázkou solventnosti žalobcu (táto má potenciónný význam pri právnom posúdení veci, pozn.). Dovolací súd nepovažuje za potrebné, aby vyššie uvedenú argumentáciu odvolacieho súdu nejakým spôsobom doplňal a preto na ňu v celosti poukazuje.

12.3. K uvedenému dovolací súd dodáva, že rovnako tak nemohlo ísť ani o prekvapivé rozhodnutie, a to už len z dôvodu, že nosné právne závery odvolacieho i prvostupňového súdu sa týkali výkladu na vec sa vzťahujúceho hmotnoprávneho predpisu (§ 657 OZ).

13. Žalovaný v neposlednom rade namietal nedostatočne zistený skutkový stav a nedostatok dôvodov [bod 3.1.(v)].

13.1. V súvislosti s dovolacou námietkou žalovaného týkajúcou sa nedostatočného odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu dovolací súd uvádza, že už dávnejšia judikatúra najvyššieho súdu (R 111/1998) zastávala názor, že nepreskúmateľnosť rozhodnutia nezakladá zmatečnosť a prípustnosť dovolania; nepreskúmateľnosť bola považovaná len za vlastnosť (vyjadrujúcu stupeň kvality) rozhodnutia súdu, v ktorej sa navonok prejavila tzv. iná vada konania majúca za následok nesprávne rozhodnutie veci (viď § 241 ods. 2 písm. b/ OSP), ktorá prípustnosť dovolania nezakladala. S týmto názorom sa stotožnil aj ústavný súd (pozri rozhodnutia sp. zn. I. ÚS 364/2015, II. ÚS 184/2015, III. ÚS 288/2015 a I. ÚS 547/2016). Na zásade, podľa ktorej nepreskúmateľnosť zakladá (len) inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ OSP zotrvalo aj zjednocujúce stanovisko R 2/2016, právna veta ktorého znie: „Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ Občianskeho súdneho poriadku". Zmeny v právnej úprave dovolania a dovolacieho konania, ktoré nadobudli účinnosť od 1. júla 2016, sa podstaty a zmyslu tohto stanoviska (rovnako ako v prípade nesprávneho hodnotenia dôkazov) nedotkli, preto ho treba

považovať aj naďalej za aktuálne.

13.2. V danom prípade odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu nedáva žiadny podklad pre uplatnenie druhej vety zjednocujúceho stanoviska R 2/2016, ktorá predstavuje krajnú výnimku z prvej vety a týka sa len celkom ojedinelých (extrémnych) prípadov. O taký prípad ide napríklad vtedy, keď dovolaním napadnuté rozhodnutie neobsahuje vôbec žiadne odôvodnenie, alebo keď sa vyskytli „vady najzákladnejšej dôležitosti pre súdny systém“ (pozri Sutyazhnik proti Rusku, rozsudok z roku 2009), prípadne keď odôvodnenie dovolaním napadnutého rozhodnutia má také nedostatky, že svojou povahou, intenzitou, významom a právnymi dôsledkami predstavuje excés, ktorý možno charakterizovať ako „justičný omyl“ v zmysle judikatúry ESĽP (pozri napr. Ryabikh proti Rusku, rozsudok z roku 2003).

13.3. Odôvodnenie dovolaním napadnutého rozsudku odvolacieho súdu nedáva podklad pre tvrdenie dovolateľa, že nespĺňa požiadavku riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia. Dovolaním napádaný rozsudok totiž uvádza skutkový stav, ktorý považoval odvolací súd za rozhodujúci, stanoviská strán sporu k prerokúvanej veci, výsledky vykonaného dokazovania, obsah odvolania i právne predpisy, z ktorých vyvodil svoje právne názory vysvetlené v odôvodnení. Odvolací súd v okolnostiach posudzovanej veci po zopakovaní relevantného dokazovania a vysvetlení inštitútu dôkazného bremena v reálnom priebehu súdneho konania dospel k záveru, že žaloba bola podaná dôvodne. Žalobca uniesol dôkazné bremeno a preukázal odovzdanie predmetu pôžičky (vychádzajúc z písomného vyhlásenia žalovaného o prevzatí pôžičky za situácie, keď obrana žalovaného nebola dostatočná a včasná v tom smere, že by preukázala opak, resp. že by logicky spochybnila tento dôkaz s vysvetlením podpisu zmluvy žalovaným, ktorého pravosť bola preukázaná znaleckým dokazovaním), teda hotovosti 500.000 Sk, t. j. 16.596,96 eur, pričom žalovaný v lehote splatnosti pôžičku žalobcovi nesplatil a s plnením sa dostal do omeškania. Dovolateľ preto nedôvodne argumentoval, že rozhodnutie odvolacieho súdu je nedostatočne odôvodnené (nepreskúmateľné). Za vadu konania v zmysle § 420 písm. f/ CSP v žiadnom prípade nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv sporovej strany, ale len to, že ho neodôvodnil objektívne uspokojivým spôsobom.

13.4. Pre úplnosť dovolací súd poznamenáva, že pri posudzovaní splnenia požiadaviek na riadne odôvodnenie rozhodnutia z hľadiska namietanej zmätočnosťnej vady v zmysle § 420 písm. f/ CSP, správnosť právnych záverov, ku ktorým odvolací súd dospel, nie je relevantná, lebo prípadné nesprávne právne posúdenie prípustnosť dovolania podľa ustanovenia § 420 písm. f/ CSP nezakladá. Ako vyplýva aj z judikatúry ústavného súdu, iba skutočnosť, že dovolateľ sa s právnym názorom odvolacieho súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti jeho rozhodnutia (napr. I. ÚS 188/06). V neposlednom rade dovolací súd uvádza, že pokiaľ žalobca podaným dovolaním brojil proti skutkovému stavu zistenému nižšími súdmi, ani namietané okolnosť nedostatočne zisteného skutkového stavu v zásade nezakladá vadu konania podľa § 420 písm. f/ CSP.

14. Pretože konanie pred odvolacím súdom nebolo postihnuté dovolateľom namietanou vadou vyplývajúcou z § 420 písm. f/ CSP dovolací súd pristúpil k posúdeniu jeho dovolania aj z hľadiska ďalšieho uplatneného odvolacieho dôvodu - nesprávneho právneho posúdenia veci odvolacím súdom.

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP

15. Dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP žalovaný odôvodnil nesprávnym právnym posúdením danej veci zo strany odvolacieho súdu pri riešení otázky, či žalobca v konaní uniesol dôkazné bremeno a preukázal odovzdanie predmetu pôžičky. V tomto ohľade žalovaný poukázal na bližšie označenú súdnu judikatúru (bod 3.2.).

16. So zreteľom na riadne nastolenie právnej otázky a v situácii, na ktorú sa vzťahuje ustanovenie § 421 ods. 1 CSP, dospel dovolací súd k záveru, že dovolanie žalovaného je v danom prípade procesne prípustné, a to aj napriek tomu, že nosnou konštrukciou vysloveného právneho záveru odvolacieho súdu o unesení dôkazného bremena žalobcu boli okolnosti skutkové, keďže odvolací súd pri formulovaní tohto právneho záveru vychádzal predovšetkým z písomného vyhlásenia žalovaného o prevzatí pôžičky za situácie, keď obrana žalovaného nebola dostatočná a včasná v tom smere, že by preukázala opak, resp. že by logicky spochybnila tento dôkaz s vysvetlením podpisu zmluvy žalovaným, ktorého pravosť bola preukázaná znaleckým dokazovaním. Žalovaný v podanom dovolaní vychádzal z názoru, že jeho písomné prehlásenie v zmluve o prevzatí pôžičky nie je absolútny a nespochybniteľný dôkaz, pričom

žalobca mal v konaní preukázať aj skutočné odovzdanie peňazí a ak toto nepreukázal, nemohol potom uniesť dôkazné bremeno. Inak povedané dovolateľ formuloval svoju otázku ako právnu, keď v podstate tvrdil, že veriteľ okrem prípadného písomného prehlásenia dlžníka v samotnej pôžičke musí vo všeobecnosti v konaní preukázať aj skutočné odovzdanie peňazí. Následne preto dovolací súd skúmal, či je podané dovolanie dôvodné (či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu skutočne vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci predmetnej právnej otázky).

17. Právnym posúdením veci je aplikácia práva na zistený skutkový stav. Je to činnosť súdu spočívajúca v podradení zisteného skutkového stavu príslušnej právnej normy, ktorá vedie k záveru o právach a povinnostiach účastníkov právneho vzťahu. Právne posúdenie je všeobecne nesprávne, ak sa súd dopustil omylu pri tejto činnosti, t. j. ak posúdil vec podľa právnej normy, ktorá na zistený skutkový stav nedopadá, alebo správne určenú právnu normu nesprávne vyložil, prípadne ju na daný skutkový stav nesprávne aplikoval.

18. Podľa § 657 OZ zmluvou o pôžičke prenecháva veriteľ dlžníkovi veci určené podľa druhu, najmä peniaze, a dlžník sa zaväzuje vrátiť po uplynutí dohodnutej doby veci rovnakého druhu.

19. Odvolací súd na rozdiel od prvostupňového súdu dospel k záveru, že žalobca uniesol dôkazné bremeno a preukázal odovzdanie predmetu pôžičky, vychádzajúc z písomného vyhlásenia žalovaného o prevzatí pôžičky za situácie, keď obrana žalovaného nebola dostatočná a včasná v tom smere, že by preukázala opak, resp. že by logicky spochybnila tento dôkaz s vysvetlením podpisu zmluvy žalovaným, ktorého pravosť bola preukázaná znaleckým dokazovaním, teda hotovosti 500.000 Sk, t. j. 16.596,96 €, pričom žalovaný v lehote splatnosti pôžičku žalobcovi nesplatil a s plnením sa dostal do omeškania.

19.1. Vo vzťahu ku krucálnej otázke majúcej význam v rámci tohto dovolacieho prieskumu, t. j. dôkaznému bremenu (procesnej zodpovednosti účastníka konania) odvolací súd uviedol, že „[v] spore o vrátenie požičanej peňažnej čiastky má žalobca bremeno tvrdenia, že so žalovaným dlžníkom uzavrel zmluvu o pôžičke, že mu poskytol finančné prostriedky a že žalovaný dlh riadne a včas nezaplatil. Ak sú tieto skutočnosti preukázané, veriteľ uniesol dôkazné bremeno. Dôkazné bremeno ohľadne existencie právnej skutočnosti, ktorá mala za následok zánik dlhu, zaťažuje dlžníka ... nároky veriteľa zakladajúce sa na jasne prejavenej vôli zmluvných strán v písomnej zmluve o pôžičke, vrátane prehlásenia dlžníka o prevzatí predmetu pôžičky, by mali požívať právnu ochranu. Najmä pri pôžičke vecí a peňazí odovzdávaných v hotovosti je písomné potvrdenie dlžníka najčastejším a najjednoduchším dôkazom, ktorý si starostlivé zmluvné strany môžu zadovážiť (porov. Števček, M., Dulak, A., Bajánková, J., Fečík, M., Sedlačko, F., Tomašovič, M. a kol. Občiansky zákonník II. § 451 - 880. 2. vydanie. Komentár. Praha: C. H. Beck, 2015, 2281 s., rovnaký názor zaujal Najvyšší súd Českej republiky v rozhodnutí pod sp. zn. 33Cdo/2547/2011, podobne nález Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. I. ÚS 2061/08) ... V prejednávanej veci bolo preto pre posúdenie otázky platnosti zmluvy o pôžičke nevyhnutné zistiť, či došlo k jej poskytnutiu - odovzdaniu peňazí. Dôkazné bremeno spočívalo na žalujúcom veriteľovi. V spore o vrátenie požičanej sumy má teda veriteľ bremeno tvrdenia, že so žalovaným dlžníkom uzavrel zmluvu o pôžičke, žalovanému poskytol finančné prostriedky a žalovaný nezaplatil dlh riadne a včas. Túto skutočnosť môže veriteľ preukázať písomnou zmluvou o pôžičke alebo dlžobným úpisom, ktorým sa dlžník zaviazal na majetkové plnenie druhovo určených vecí, spravidla peňazí. Ak veriteľ nemá takúto písomnosť k dispozícii alebo ak je písomný doklad neúplný (chýbajú mu podstatné náležitosti), musí poskytnutie pôžičky preukázať inými dôkaznými prostriedkami (napr. svedkami). Ak sú tieto skutočnosti preukázané, potom veriteľ uniesol dôkazné bremeno (porov. rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky zo 16.1.2002 sp. zn. 25Cdo/98/2000). Zaviazanie dlžníka na plnenie súdom bude teda závisieť od úspechu dokazovania. Na druhej strane, i v prípade existencie listín preukazujúcich poskytnutie pôžičky môže dlžník v spore namietat neexistenciu dlhu alebo jej výšku. Dôkazné bremeno o existencii právnej skutočnosti, ktorá mala za následok zánik dlhu celkom alebo sčasti, spočíva na dlžníkovi (porov. rozsudok Krajského súdu v Nitre sp. zn. 7Co/341/2017) ... Odvolací súd zastáva názor, že písomná zmluva o pôžičke s prehlásením dlžníka o prevzatí predmetu pôžičky, by mali požívať právnu ochranu. Práve písomné potvrdenie dlžníka je dôkazom, ktorý si starostlivé zmluvné strany mohli zadovážiť ... Dôkazné bremeno v spore nepredstavuje statický prvok, ale nasleduje konkrétny priebeh kontradiktórneho sporu, pri ktorom procesné strany procesne útočia

alebo sa procesne bránia. Možno teda konštatovať, že v spore stíha dôkazné bremeno obe sporové strany, hoci nie v rovnakom rozsahu ... Ak zmluva o pôžičke obsahuje vyhlásenie dlžníka, že prevzatie pôžičky od veriteľa potvrdzuje svojím podpisom na zmluve (že ide o podpis žalovaného v konaní preukázané bolo), odporuje pravidlám logického myslenia uveriť bez ďalšieho obrane dlžníka, že predmet pôžičky od veriteľa neprevzal, resp. vyvodzovať, že zmluva o pôžičke opatrená podpismi účastníkov nie je dostatočným dôkazom. Účastníkom občianskoprávných zmluvných vzťahov by malo byť naopak umožnené spoľahnúť sa na to, že celkom zrejmy obsah ich zmluvných dohôd nemožno vyvrátiť na základe jeho jednoduchého popretia zo strany účastníka, ktorý nechce nieť následky porušenia povinnosti zo zmluvného vzťahu (porov. rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky z 21.6.2012 sp. zn. 33Cdo/2547/2011) (body 45, 46, 48, 49, 51 a 52 odôvodnenia odvolacieho rozhodnutia).

19.2. V ďalšom sa odvolací súd primerane vysporiadal so žalovaným (odvolateľom) uvádzanou judikaturou (pozri body 2.13.1. až 2.13.4.), ktoré rozhodnutia však v rozsahu nosných právnych záverov uvedených odvolacím súdom a skutkových okolností boli odlišné; odvolací súd sa teda neodklonil od týchto rozhodnutí.

20. Odvolacím súdom zvolenú interpretáciu hmotnoprávneho ustanovenia § 657 OZ i procesného inštitútu dôkazného bremena - na základe ktorých dospel k záveru, že žalobca si v okolnostiach posudzovanej veci v rámci jeho procesnej zodpovednosti splnil dôkazné bremeno o poskytnutí pôžičky žalovanému tým, že zmluva o pôžičke obsahovala vyhlásenie žalovaného (dlžníka), že prevzatie pôžičky od veriteľa potvrdzuje svojím podpisom na zmluve a na strane druhej, že žalovaný (dlžník) účinným a procesne dovoľeným spôsobom nepoprel v zmluve uvedené a ním podpísané - považuje dovolací súd za správnu a zodpovedajúcu zistenému skutkovému stavu. Odvolací súd teda právne konformným spôsobom vysvetlil dôvody, pre ktoré bolo potrebné žalobe vyhovieť.

21. Žalovaný vo svoj prospech poukazoval (aj) na súdnu judikaturu [ústavného a najvyššieho súdu (IV. ÚS 37/2013, II. ÚS 303/2011, 3Cdo/325/2009, 2Cdo/293/2008, 4Cdo/138/2009, 5Cdo/238/2010)] a na rozhodnutia nižších súdov a českého najvyššieho súdu.

21.1. Pojem „ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu“ definuje judikát R 71/2018 tak, že doň patria predovšetkým stanoviská alebo rozhodnutia najvyššieho súdu, ktoré sú (ako judikáty) publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky. Súčasťou ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu je tiež prax vyjadrená opakovaně vo viacerých nepublikovaných rozhodnutiach najvyššieho súdu, alebo dokonca aj v jednotlivom, dosiaľ nepublikovanom rozhodnutí, pokiaľ niektoré neskôr vydané (nepublikované) rozhodnutia najvyššieho súdu názory obsiahnuté v skoršom rozhodnutí nespochybnili, prípadne tieto názory akceptovali a z hľadiska vecného na ne nadviazali. Do ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu v zmysle § 421 ods. 1 CSP treba zahrnúť aj naďalej použiteľné, legislatívnymi zmenami a neskoršou judikaturou neprekonané civilné rozhodnutia a stanoviská publikované v Zbierkach súdnych rozhodnutí a stanovísk vydávaných Najvyššími súdmi ČSSR a ČSFR, ďalej v Bulletine Najvyššieho súdu ČSR a vo Výbere rozhodnutí a stanovísk Najvyššieho súdu SSR a napokon aj rozhodnutia, stanoviská a správy o rozhodovaní súdov, ktoré boli uverejnené v Zborníkoch najvyšších súdov č. I, II. a IV vydaných SEVT Praha v rokoch 1974, 1980 a 1986.

21.2. Do ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu nepatria rozhodnutia ústavného súdu, krajských súdov Slovenskej republiky, Najvyššieho súdu Českej republiky ani Európskeho súdu pre ľudské práva (3Cdo/6/2017, 3Cdo/165/2018, 6Cdo/79/2017). Pokiaľ sa riešenie určitej právnej otázky odvolacím súdom prípadne odkloní od právnych záverov prijatých týmito súdmi, nemôže ísť o odklon relevantný v zmysle ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ CSP.

21.3. Dovolací súd v zhode s uvedeným v bode 19.2. dodáva, že aj ďalšie žalovaným označené dovolacie rozhodnutia (2Cdo/293/2008 a 5Cdo/238/2010) skutkovo a právne nemali relevantnú spojitosť s nosnými právnymi závermi odvolacieho súdu v teraz posudzovanej veci.

22. Z dôvodov vyššie uvedených dospel dovolací súd k záveru, že dovolanie žalovaného neopodstatnene smeruje proti takému rozsudku odvolacieho súdu, ktorý nespočíva v nesprávnom právnom posúdení veci. Najvyšší súd preto jeho nedôvodné dovolanie zamietol podľa § 448 CSP.

23. O trovách dovolacieho konania dovolací súd rozhodol podľa § 255 ods. 1 CSP v spojení s § 453

ods. 1 CSP. Žalobca mal v dovolacom konaní plný úspech, preto mu proti neúspešnému žalovanému vznikol nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

24. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.